

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ
EDITORIAL

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ...

Հարուստ առումներով բառ՝ որ մեզի կը ստիպէ խորանալ՝ ըմբռնելու համար տարբեր ընկալումները եւ բազմակողմանի իմաստները: Նախ՝ պետ է, այսինքն ճարտարներուն գլխաւորը, առաջինը, լաւագոյնը: Բայց ովքե՞ր են այս ճարտարները: Ճարտար՝ իր հնագոյն իմաստով կառուցող կը նշանակէ, բայց նաեւ ճարպիկ, տարբեր արհեստներու գիտակ եւ արուեստագէտ:

Ճարտարապետ բառի իմաստները քննելու ընթացքին, Երից Վարդապետաց Նոր Հայկազեան բառարանը այսպէս կը գրէ. «նախ գԱստուծոյ ասի, որպէս Արարչագործ. Տե՛ս Իմ. է. 21: Ը. 6: Ժգ. 1: Եփր. Ժա. 10: Եւ ապա գայլոց ցարտարաց յաշխարհի. վարպետ» (Հայկազեան բառարան, 1836, էջ 176, սիւն 2):

Ճարտարապետը իր գիտութեամբ, մտապաշարով, փորձառութեամբ, հանճարեղութեամբ, տրամաբանական եւ միաժամանակ ստեղծագործական թռիչքով, ճարպիկ լուծումներով եւ աւանդական հաստատուն ընտրութիւններով մեզի կը ներկայանայ որպէս գերազանց տիպար, կարելի է ըսել սովորականէն դուրս, բացառիկ անձնաւորութիւն:

Ահա պատճառը՝ որու համար հին դարերուն Ճարտարապետը պատահական անձ չէր. եթէ հեթանոսական շրջանին ան քուրմերու դասէն էր, քրիստոնէական աշխարհի մէջ կը նոյնանայ հոգեւորականի հետ: Ուսումնառութեան երկար տարիներ, արհեստի գաղտնիք, վարպետութեան փոխանցում, այս բոլորը կ'ենթադրեն իսկական հետեւողական աշխատանք, աշկերտի ընթացքէն մինչեւ իսկական ճարտարապետի կոչումը:

Վաղագոյն շրջաններէն յիշենք Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը, Ներսէս Գ. Շինող Կաթողիկոսը, Կոմիտաս Կաթողիկոսը, Սամեհան աբեղան, Յովհաննէս Սարկաւազը, Մոմիկ Վարդապետը եւ ուրիշ շատեր, մինչեւ Մխիթար Սեբաստացիին:

Հետեւաբար, զարմանալի չգտնենք, որ Ճարտարապետութեան նուիրուած գիտաժողով մը, որպէս գործընկեր գտած է կրօնաւորական հաստատութիւն մը եւ տեղի կ'ունենայ հայ վանականութեան ժառանգորդ Ս. Ղազարի մայրավանքի մէջ, որ անվարան կարելի է կոչել ձեռակերտ Մխիթար Սեբաստացիի:

Ընդհանրական Աբբահօր՝ Հ. Եղիա Մ. Վրդ. Քիլաղպեանի խօսքերով՝ «թող այս գիտաժողովը ըլլայ շրթայի մը առաջին օղակը միայն, եւ այն շարունակուի ամէն տարի, ի լուր աշխարհի փաստելով, որ մեծ ազգ եմք, մեծագոյն հանգարներով ամէն քնազաւառի, ինչպէս նաեւ ցարտարապետութեան մէջ»:

Conferenza
18 -20
maggio
2014

Esposizioni
18
maggio
-
01 giugno
2014

Conservazione e restauro del patrimonio culturale dell'Armenia

Ambasciata della
Repubblica
d'Armenia

Politecnico
di Milano